

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. v. Andel, Solo; Dr R. E. v. Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogen-dijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. v. Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, de Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kulper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijknaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringmald, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wansword; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. H. Streekerk, Wollega; D. Strop, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Het wezen der meerdere kerkelijke vergaderingen volgens Voetius, VIII. — Uit de Schrift: Het apostolisch programma. (Hand. 1:22b.) — Kerkelijk leven: Verborgene en geopenbaarde dingen. Het rapport der Chr. Geref. Kerk inzake het antwoord aan de Synode der Geref. Kerken, I. De Hoogmoed der mystiek. Over de Oxford-groep. Curatoren-verslagen. — Even parkeren: Zorg en zegen in de pastorie! — Literatuur en kunst: Een dorpsvertelling. — Uit het pol. en soc. leven: Rationalisatie en Mechanisatie, V. — Uit de historie: Dr A. Kuyper Sr. over de bevoegdheid der meerdere vergaderingen, III. — Perschootw. — Boekbespreking. — Kerkenieuws.

HOOFDARTIKEL

Het wezen der meerdere kerkelijke vergaderingen volgens Voetius.

VIII.

Voetius stelt aan de meerdere kerkelijke vergaderingen ook den eisch, dat zij zich de macht niet aanmatigen, die het bijzondere eigendom is van elke kerk, zelfs niet, wanneer die macht aan haar door dezen of genen wordt aangeboden. Dan moeten zij die naar elke kerk terugzenden, en dezer macht ongeschonden laten. Want op zichzelf behoort die macht niet tot (non pertinet) die meerdere vergaderingen, zegt hij, maar slechts in toekomstige gevallen, n.l. bij onmacht eener kerk, of bij onwettig beheer, of bij slecht bestuur, wanneer iemand bij haar in appél komt.¹⁾ Hij zegt, dan ook nooit misbruiken van ééne of van eenige classes of van classieke en synodale deputaten, die met art. 30 K. O. in strijd waren, goedgekeurd te hebben of te zullen goedkeuren, al verklaren zij zulk gaan buiten de kerkenorde ook als in orde. En hij is in dit gevoelen en voornemen meer en meer bevestigd door het vaak medegedeelde en hem ingescherpte zeggen van eenen collega, die zoowel in de theologische wetenschap en wijsheid (prudencia), als in de kerkelijke praktijk zeer bedreven, doch toen reeds gestorven, was, en die zeide: Ik heb, als de gelegenheid zich voordoet, de gemeente tegen den kerkeraad, en den kerkeraad tegen de classis, en de classis tegen de synode beschermd. Deze begreep, dat de macht van kerkeraden, classes en synodes uit is op aanmatigen en misbruiken.²⁾

Waarom zoowel de meerdere vergaderingen zich voor zoodanige aanmatigen en misbruiken, als voor aanneming van haar door deze of die personen aangeboden macht, wachten moeten, als evenzeer kerkeraden en ambtsdragers, om haar die macht aan te bieden, doet Voetius weten, als hij over zulk eene overdracht van macht aan pausen e.a. handelt. Hij stelt dan de vraag, of door vrijwillig terugwijken, of per overeenkomst, of door eene transactie de algeheele kerkelijke macht zoowel van vrijheid als van zeggenschap en bestuur

1) Ut proprium et particulare Ecclesiasticae potestatis in quaque Ecclesia obiectum sibi non vindicent, etiam si per hos aut illos offeratur; sed ad Ecclesias quasque remittant, earumque potestati in solidum relinquunt. Per se enim ad ipsam (correspondentiam scilicet seu combinationem et confederationem Ecclesiarum) non pertinet, sed tantum per accidens. In istis scilicet casibus, cum in particulari Ecclesia non est sufficiens potestas; aut legitima et recta administratio; aut praesumptura mala administratio: cum scilicet fit provocatio ab eo, qui gravatum se conqueritur. Pol. Eccl. ed. Rutgers, p. 252.

2) Abusus enim particularis alicujus, aut aliquorum classium, aut deputatorum classicum ac synodaliu huius ordinis nostri artic. 30 repugnantes ego nunquam probavi aut probabo: ita ut perperam tales ordinis nostri angustias ordinem nostrum interpretati sint. Ego in hac sententia et proposito meo magis magnae confirmatus sum per saepe relatum et inculcatum mihi a clariis, collegis in eruditione theologiae pariter et in prudentia ac praxi Ecclesiastica versatissimis nunc pascagery: Ego, aiebat, data occasione, Ecclesiam contra synedrium, et synedrium contra classis, et classis contra synodum tutatus sum. Intelligebat synedrium, classicum et synodorum potestatem ad usurpationes et abusus se extendentem, p. 335.

voor nu en voor altoos vervreemd en overgedragen kan worden aan den paus, of een kerkelijken monarch, of aan aartsbisschoppen etc. Hij antwoordt dan: Neen. Omdat zoodanige macht en zoodanige dienst en bestuur menschelijke creatuur zou zijn, en van louter menschelijk recht: daar het zijn fundament zou hebben in een menschelijk contract, dat in het geheel niet door het Goddelijk recht was goedgekeurd. Nu kan echter de heilige bestuursinrichting der kerk, daar zij van Goddelijk recht is, niet herleid en teruggebracht worden tot menschelijk recht, tenzij wij God aan den mensch, het Goddelijke aan het menschelijke, het hemelsche en geestelijke aan het aardse en aan de dingen dezes levens zouden willen onderwerpen en daarmee vermengen.³⁾

Voetius spreekt hier wel over vervreemding en overdracht van de kerkelijke macht aan pausen, aartsbisschoppen, kloosters, superintendentes, koningen, vorsten, magistraten, en over vervreemding en overdracht voor altoos, en van de geheele kerkelijke macht. Voorzover valt overdracht van kerkelijke bevoegdheid aan meerdere vergaderingen hier buiten. Maar toch liggen in deze woorden beginselen uitgedrukt, waarmede ook bij deze laatste overdracht gerekend moet worden. Dat hier sprake is van overdracht voor immer en van de geheele kerkelijke macht, is bijkomstig. De kerkelijke macht mag zoo min voor een deel, als in haar geheel, overgedragen worden. En ook zoo min voor eenen korten tijd, als voor altoos. Het is God die het ambt verleent, zij het door menschelijke tusschenkomst van verkiezing door de gemeente en kerkeraad. Hij roept tot, en bekleedt met, het ambt. En geen der ambtsdragers heeft het recht, om zich voor korter of langer tijd, ten deele of geheel, van die Goddelijke roeping te ontdoen, en haar naar willekeur over te doen aan een ander. Een ouder mag zijne ouderlijke plichten maar niet willekeurig overdragen aan een ander. Daarom mogen ook kerkeraden en kerkeraadsleden maar niet zoo hunne ambtsroeping en ambtsplechten overdragen aan meerdere vergaderingen, opdat deze hun ambtswerk uitvoeren. Want hoewel de meerdere vergaderingen gehouden worden naar Goddelijke aanwijzing in de Heilige Schrift, en voorzover rusten op Goddelijk recht, zijn toch hare leden ter vergadering aanwezig en handelen daar niet vi muneris sui et iuris divini, uit kracht van hun ambt en Goddelijk recht, maar iure positivo, ex constitutione ac delegatione Ecclesiarum, door het positieve recht, krachtens de constitutie en afvaardiging der kerken, p. 306, gansch anders, dan zij als ambtsdragers ter kerkeraadsvergadering optreden. Daarom mogen kerkeraden en kerkeraadsleden maar niet zoo hunne ambtsroeping en hunnen ambtsplecht overdragen aan classes en synodes, en mogen anderzijds classes en synodes maar niet zoo alle macht, die door kerkeraden en kerkeraadsleden aan haar wordt aangeboden of overgedragen, aannemen of overnemen. Ook hier zijn grenzen. Kerkeraden en ambtsdragers mogen niet ontrouw worden aan hunne roeping, en niet uit gemakzucht, om zich van de moeite hunner ambtsvervulling te ontdoen, wanneer daar bijzondere lasten en bezwaren komen, hunne roeping en hunnen plicht aan meerdere vergaderingen willen overdoen. En meerdere vergaderingen mogen zoomin wat haar aan macht aangeboden wordt

3) Quae. An per voluntariam cessionem, aut conventionem, aut transactionem universa Potestas Ecclesiastica tum libertatis tum autoritatis ac directionis pro nunc et semper alienari ac transferri possit in Papam seu Monarchum Ecclesiasticum, aut in Archiepiscopos... Resp. Neg. Quia talis Potestas et tale Ministerium et Regimen Ecclesiasticum esset creatura humana, et iuris mere humani: quippe quod fundaretur in contractu humano per jus divinum nunquam approbato. Jam vero sacra Ecclesiae Politia cum sit iuris divini, non potest redigi et revocari ad jus humanum: nisi Deum homini, divina humanis, coelestia ac spiritualia terrenis et temporibus subijcere aut miscere velimus, p. 194.

We zijn er nog lang niet! (III.)

Laat ons toch niet zoo kittelachtig zijn. Ieder onzer waarfelt op zijn beurt nog allerlei heterogene denkbeelden door. Geen onger ontkomt nog aan het gevoel, dat er contrabande in zijn bagage worde gevonden. Het zuivere, wel doordachte, uit één beginzel afgeleide, Gereformeerde denken en leven was zoo schier ganschelijk weg, dat er nog heel wat onzuiver wit neervallen en val vermengen zal, eer we, hoofd voor hoofd, zuiver op de groot zijn geworden.

Daarom is het best mogelijk, dat het aan elken broeder op zijn beurt overkomt, welbeziens contrabande bij zich te voeren, en dan doet, dunkt ons, de ééne broeder den anderen en doen allen saam aan de kerken een werkelijken dienst, zoo ze op die contrabande met helder wit krijt een P (authentic) of een D (ooperach) of een A (miniaansel) of een M (ethodist) zetten, den man die over de grenzen gaat ter waarschuwing.

Dr A. KUYPER.

„De Heraut“, No. 960, 19 April 1890.

door kerkeraden en kerkeraadsleden maar zoo aangrijpen en in het werk stellen, als zij uit eigen initiatief zoo maar mogen ingrijpen in de zaken van particuliere kerken. Meerdere vergaderingen zijn geen kerkeraden. Hare leden hebben als leden der vergaderingen geen eigene macht, maar slechts ontleende, gedelegeerde, en geene meerdere, dan de kerken, die hen afvaardigden, zelve bezitten, dus geene macht over andere kerken, dan voorzover die kerken haar aan elkander over zich bij het aangaan van kerkverband gegeven, en in de kerkenorde vastgesteld hebben. Deze overgedragen macht rust op menschelijke bepaling of afspraak, is voorzover iuris humani, niet iuris divini, van menschelijk, niet van Goddelijk recht. Maar het ambt, dat ouderlingen en dienaren des Woords bekleeden, is iuris divini, van Goddelijk recht, in oorsprong, machtsbevoegdheid, roeping. Evenmin als daarom de meerdere vergaderingen kerkeraden en kerkeraadsleden verdringen mogen en zich in hunne plaats stellen om te doen wat des kerkeraads is, evenmin mogen zij zich maar alle kerkelijke macht door kerkeraden of kerkeraadsleden in handen laten drukken. De grenzen, door het wezen der meerdere vergaderingen eenerzijds, en dat van het ambt en van kerkeraden anderzijds, aangewezen, moeten beiderzijds in acht genomen worden, zoowel door kerkeraden en ambtsdragers, als door meerdere vergaderingen, ook wat eenerzijds aanbidding, anderzijds aanneming, van macht betreft. Het luistert in het kerkelijke nauw, opdat maar niet gehandeld en beweerd worde, maar alles ook metterdaad vergezeld ga van, en bekrachtigd worde door, Goddelijke autoriteit. Daarom kan ook de eigenlijke tuchtmacht alleen uitgeoefend, d.i. uitgevoerd, metterdaad toegepast worden door de kerkeraden. Meerdere vergaderingen kunnen schorsings- en afzettingswaardig verklaren, aan welk oordeel de betreffende kerken dan krachtens de afspraak, in de kerkenorde vastgelegd, uitvoering te geven hebben, art. 31, maar de werkelijke schorsing, of afzetting is het werk van de kerkeraden, zij het eventueel gesteund door de meerdere vergaderingen. De meerdere vergaderingen mogen zich niet aanmatigen wat de bijzondere eigen macht van de kerken of kerkeraden is, en zich dat niet laten geven, zegt Voetius (zie noot 1). Maakt hij daarbij uitzonderingen, dan voert hij daarvoor te dezer plaatse geene rechtsgronden aan. En die hij elders daarvoor noemt, werden in de voorafgaande artikelen van deze reeks als niet opgaand of steekhoudend bevonden.

Voetius stelt ook de vraag, of de overheid dwangmiddelen en hare hooge autoriteit mag gebruiken om aan eene of meer kerken tegen haren wil het aangaan van classicaal en synodaal verband te bevelen op straf van weigering van vrijheid van eeredienst. Hij antwoordt dan, dat niet ontkend kan worden, dat bij haar de rechtsaanspraak (titel) of macht en kracht berust, daar de kerk zich in haar bestuursgebied bevindt. En dat, althans wanneer zij